N°. 184. 1836

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Donderdag *4 Augustus,*

BEKENDMAKING.

Het HOOG GERECHTSHOF te 's Gravenhage,

Gezien het requisitoir van den Heer Procureur-Generaal, bevattende het daarstellen der Kamer van vakantie, van den 30. Julij tot en met den 30. September 1836;

Gezien de artikelen 40. 41. 42. 43. en 44. van het Dekreet van den 30. Maart 1808. en de artikelen 29. 30. en 32 van het Dekreet van den 6. Julij 1810;

Heeft na voorgaande deliberatie goedgevonden te bepalen, zoo als bepaald wordt bij dese, dat de Kamer van vakantie in dit jaar bovertellings zal worden gepresideerd door de Heeren Mrs. Hendrik van der Burch en Constantijn Cannenburg, Presidenten in dit Hof, en voorts bestaan uit de Heeren Mrs. Nicolaas Wilhem Arduich, Jacobus Douwes Lobr, Evert Reen van Nes *van Meerkerk*, *Jonkheer* Marinus Willem de Jonge, Adriaan Gilles Spoor, Maarten Isaak Buys en *Jonkheer* Jacob Petrus Yvo Diest *van Melissant*, Raden.

Dat deze Kamer hare teregtzittingen zal houden tweemaal ter week, en wel

Maandag den	1.	Augustus,	Dingsdag den	30.	Augustus,
Dingsdag »	9.	dito,	Vrijdag »	9.	September,
Vrijdag »	12.	dito,	Zaturdag »	10.	dito,
Zaturdag »	13.	dito,	Maandag »	12.	dito,
Maandag »	15.	dito,	Dingsdag »	13.	dito,
Dingsdag »	16.	dito,	Vrijdag »	23.	dito,
Vrijdag »	26.	dito,	Zaturdag »	24.	dito,
Zaturdag »	27.	dito,	Maandag »	26.	dito,
Maandag »	29.	dito,	Dingsdag »	27.	derzelfde maand.

Zullende de *eerste* Civiele Kamer hare zittingen weder beginnen op *Maandag* den *dertien Dezelfde*, de *tweede* Civiele Kamer op *Donderdag* den *zesden* dier maands.

En zal van alsdadigheid dezer aan den Heer Procureur-Generaal worden ter hand gesteld, ten einde hieraan de noodige publiciteit te geven.

Gedaan in algemeene vergadering van het Hoog-Geregtshof voormeld, den 20 Julij 1836.

Bij absentie van den Heer Eerste Griffier:

De Président
H. v. d. BURCH

Gezien door mij Procureur-Generaal bij bovengemelden Hove:
A. W. PHILIPSE.

In kennisse van mij Eersten Griffier:
J. H. SPEIRMAN.

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

Heden (2 *Augustus*) waren de fondsen te Antwerpen genoteerd: Belg. 101¾; O. Metall. 103¾; Sp. Ardoin 35¼, 34½; Nap. rent. 94⅞; B. Tavolière 63¾; Sicil. 93½; Rom. L. 102; Id. te Antw. 100; Braz. 87¼. — Wisselkoers op Amsterdam en Rotterdam ¾ pCt, k. zigt.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 31sten Julij.

De koning heeft gisteren aan de militaire en burgerlijke autoriteiten der hoofdstad een prachtig gastmaal gegeven.

Volgens den *Courrier Français* zoude de instructie der zoogenaamde samenzwering, die den voortgang der wapenschouwing verhinderde, reeds verre zijn gevorderd. Veelerlei geruchten zijn omtrent den vermoedelijken uitslag daarvan in omloop. Algemeen zegt men, dat twee jonge lieden, die met dolken gewapend in hechtenis werden genomen, en bekend zouden hebben dat zij eenen aanslag tegen het leven des konings in den zin hadden, in deze zaak op den voorgrond staan. Overigens worden er nog dagelijks verdachte personen gearresteerd, doch omtrent zoo vele weder in vrijheid gesteld.

De *Moniteur* bevat den uitvoerig rapport van den generaal *Bugeaud*, omtrent de expeditie, door deze op *Abd-el-Kader* behaald. Hetzelve zegt hoofdzakelijk daarop neer, dat de Fransche troepen den 4den de legerplaats van Tafna verlaten hebbende, den volgenden dag door den vijand werden lastig gevallen; dat *Abd-el-Kader* den 6den met zijne hoofdmagt die uit 3000 ruiters en omtrent 4000 man infanterie bestond, den generaal *Bugeaud* den doortogt door de bergengte van Isser trachtte te betwisten; dat de beide legers daarop handgemeen zijn geworden, en eenen geruimen tijd met gelijk voordeel hebben gestreden. Eindelijk zijn de Arabieren overhoop geworpen, en met achterlating van 500 dooden op de vlugt getogen. *Abd-el-Kader* heeft nog met zijne ruiterij eene poging gedaan om den strijd te herstellen, doch ook die aanval is mislukt. Den 7den heeft het leger den togt naar Tlemecen voortgezet en is aldaar den volgenden dag aangekomen. Men heeft de bezetting van levensmiddelen voorzien, en intusschen een gedeelte der troepen afgezonden om twee Arabische volksstammen, die zich zeer vijandig hadden betoond, te bestraffen. Het verlies der Fransche troepen in alle deze ontmoetingen wordt op ruim vijftig man begroot. Na eenige dagen rust is men den weg naar Oran ingeslagen en aldaar aangekomen, zonder eene enkele vijand te hebben ontmoet.

In een bijzonder berigt uit Bayonne van den 25sten dezer schrijft men dat de generaal *Cordova* en *Villaréal* werkelijk den 19den te Arganzon eene bijeenkomst hebben gehad. *Cordova* zoude reeds tijdens zijn verblijf te Vittoria op de noodzakelijkheid eener vreedzamelijke schikking hebben aangedrongen, en eindelijk van de koningin-regentes eene volmagt hebben gevraagd om in onderhandeling te treden. Te Vittoria teruggekeerd zijnde, schreef hij aan don *Carlos* om deszen eene zamenkomst voor te stellen, doch kreeg van *Villaréal* ten antwoord dat dezer heen zoude gaan om zijne voorstellen aan te hooren. De schikking door *Cordova* gropperd zoude hoofdzakelijk op een huwelijk tusschen den oudsten zoon van don *Carlos* en de jonge koningin neerkomen, onder bepaling dat de koningin moeder van het regentschap zou afzien, en zich even als don *Carlos* zou verbinden niet in de hoofdstad te komen; het bestuur zou vervolgens aan eenen raad worden opgedragen, uit beide partijen zamengesteld; alle de leeningen zoowel van don *Carlos* als van het Madridsch gouvernement zouden worden erkend, en men zou trachten in de grieven der Baskische provincien zoo veel mogelijk te voorzien. Als drangredden tot deze schikking beriep *Cordova* zich op de noodzakelijkheid om de partij der *exaltados*, die zich weldra van het bestuur zou weten meester te maken, voor te komen; waartoe geen ander middel was dan dat de beide partijen, die de openbare orde wenschten te handhaven, zich vereenigden. Men wil dat de generaal *Villaréal* verklaard heeft, dat hij niet gemagtigd was om tot nog toe in schikkingen te treden, en dat voorts bij de onderhandelingen op den voorgrond zou moeten staan, dat men de eene of andere vaste plaats, b. v. Pampeluna of St. Sebastiaan in handen der karlisten stelde. De beide bevelhebbers zijn als goede vrienden gescheiden, en zouden thans in briefwisseling zijn.

— Eindelijk meldt het *Journal de Paris*:

» Men schrijft uit Corunna van den 24sten, dat *Gomez* den 18den te San Yago is aangekomen, doch den volgenden dag weder vertrokken, daar hij van alle kanten was omsingeld, bij de bevolking weinig bijval vond, en dus genoodzaakt was over den Minho weder terug te gaan. Zijne troepen zijn in een zeer slechten toestand."

Dit zeer onvolledig berigt wordt door het *Journal des Débats* aldus toegelicht:

» Den 16den deed den zuidwestelijken weg behoefde in te slaan, maar regt op Lugo is aangetrokken. Hij is den 15den in het gezigt dier stad de Minho gepasseerd, heeft iets verder overnacht en bereikte den 18den San Yago, de troepen der koningin steeds eene dagreis achter zich latende.

» De kapitein-generaal van Gallicien, *Latre*, kwam den 16den te Lugo, en ontmoette aldaar des avonds de kolonne van *Espartéro*. Den 17den is *Espartéro* naar San Yago op weg gegaan, om *Gomez* te vervolgen, terwijl *Latre* naar Orense trok, om de bruggen en overtogten aan den Minho te bezetten, in het geval dat de karlisten zich van San Yago naar Orense mogten willen begeven.

» Men kan uit dit alles opmaken dat *Gomez*, door den weg naar San Yago, welke plaats in eene vlakte ligt, in te slaan, geen ander doel had dan om den vijand van het spoor te brengen, en zich des te gemakkelijker van Orense meester te maken, om zich daar in een der bergachtigste streken van Spanje te verschansen. Het blijkt, dat hij reeds zonder den kapitein-generaal *Latre* te hebben ontmoet, de Minho weder is overgetrokken."

Uit Bayonne schrijft men dat *Gomez* te Lugo eenen weinig beduidenden tegenstand zou hebben gevonden, doch dat het overigens aan officiele berigten ontbreekt.

Daarentegen heeft men vernomen, dat *Garcia* niet alleen Soria heeft bezet, maar van daar een detachement naar Seguenzo heeft gezonden en met zijne hoofdmagt op Catalagud aantrok. Te Valladolid heeft men het noodzakelijk gevonden de poorten der stad te sluiten, het stedelijk bestuur tot eene permanente junta te vormen, en de nationale garde onder de wapenen te roepen.

De troepen der koningin die Opper-Arragon bezetten, blijven geheel werkeloos, daarentegen hebben er nu en dan in Katalonien scheermutselingen plaats, die echter niets belangrijks opleveren.

— De Madridsche dagbladen van den 23sten deelen twee rapporten uit Segorbia mede, volgens welke de troepen der koningen in die omstreken weinig voordeel op de bende van *Serrador*, zouden hebben behaald.

De generaal *Evans* ligt steeds ziek te St. Sebastiaan en heeft het bevel aan *Fauregay* overgegeven.

— Heden, uit hoofde van den Zondag, geene fonds-notering.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 3den Augustus.

Gisteren is de 18de verjaardag van Z. K. H. Prins *Alexander*, tweeden zoon van Z. K. H. den Prins *van Oranje*, in de residentie met de gewone plegtigheid gevierd. Het Koninklijk Huis viert dezen feestdag, vereenigd, te Soestdijk. Heden keeren HH. MM. HH. Prins en Prinses *Albert* van Pruissen en Hoogstdezelfde dochter, benevens Z. K. H. Prins *Frederik*, in de residentie terug.

— Volgens berigt van Z. Exc. den minister van finantien, van 1 Augustus, zal er, van af den 15den dezer maand, worden

overgegaan tot de verwisseling der recepissen, gesproten uit de negotiatie, tot de geldemaking van veertien millioenen guldens, opengesteld bij berigt van 26 April 1836, tegen originele obligatien van 1000 of 500 guldens.

— Men verneemt, dat, in eene vergadering van deelhebberen in het Algemeen depôt van manufacturen, te Amsterdam, besloten is geworden, dat het gemelde algemeen depôt voortaan zal houden voor te zijn gedissolveerd, en zijn tot de liquidatie der openstaande zaken benoemd de heeren *H. Brouwer* en *H. J. D. Graafland*, alhier, onder toezigt van heeren commissarissen.

— Bij resolutie van Z. Exc. den minister van financien, heeft Z. Exc. verklaard, dat, voor de berekening van het vaschuldigde zegelregt, tot maatstaf moet worden genomen de werkelijke oppervlakte van het gebezigd papier, onverschillig hoe verre daarop gedrukt zijn; blijvende het den belanghebbenden onverlet die oppervlakte vóór de regeling zoo veel of weinig te verkorten; als zij voor de bestemming der stukken noodig oordeelen.

— Men schrijft uit Leiden, dat den 31sten Julij, des middags omstreeks 6 uur, aldaar brand ontstaand is in eene der nieuwe katoenfabrijken, werkende voor de handelmaatschappij, op de Heerengracht aldaar, welke door de toegebragte snelle hulp der brandspuiten en der schutterij, naar men verneemt, zonder groote schade te veroorzaken, is gebluscht.

— Men schrijft uit Amsterdam dd. 2 Augustus:

» Bij de op aanstaande Dingsdag in de Luthersche nieuwe kerk alhier plegtig te houden 52 jaarlijksche algemeene vergadering der maatschappij *tot nut van 't algemeen*, zal de redevoering uitgesproken worden door den hooggeleerden heer mr. *C. A. den Tex*, voorafgegaan, afgewisseld en besloten door muzijk en zang.

— Zaturdag ll. is bij Baambrugge (prov. Utrecht) een particulier rijtuig in de vaart gevallen. De conducteur eener diligence, *van Swams* genaamd, daar nabij zijnde, heeft de twee dames, een heer en een meisje, na bekomen verlof van zijne passagiers om stil te houden, gered.

— De heer *J. Schmidt*, te Bilbao, is door de regering belast geworden met de voorloopige waarneming van het Nederlandsche consulaat aldaar.

— Zijne Majesteit heeft bepaald, dat, in geval Deensche en Holsteinsche, zoowel als andere vischers, door nood of tegenwind mogten gedwongen werden eene schuilplaats in onze zeegaten te zoeken, zonder te lossen of goederen in te nemen, zij voor de [illegible] te betalen dan f 1.50 en voor de zoogenaamde zee-expeditie 50 cents.

— Volgens berigt uit Christiania van den 19 Julij, is de onlangs door de Storthing in staat van beschuldiging gestelde Noorweegsche Staats-minister met de gezamelijke Staatsraden gedaagd, om den 25sten Augustus voor het Rijks-geregtshof te verschijnen.

De ontbinding der Storthing overigens, welke tot die aanklagt aanleiding heeft gegeven, heeft in Noorwegen niet, zoo als elders, het gevolg dat er nieuwe verkiezingen moeten plaats hebben; in tegendeel moeten dezelfde leden opgeroepen worden, in geval er gedurende de drie jaren waarvoor zij als Storthing-mannen verkozen zijn, een buitengewone Storthing vereischt wordt. Die buitengewone vergadering zal eerlang belegd worden, ook blijkens het antwoord door den Koning gegeven op het adres der Storthing, waarbij de vertegenwoordigers hun leedwezen over de ontbinding hunner vergadering te kennen hebben gegeven.

Te Stokholm meende men, dat de Koning in den nazomer eene reis naar Noorwegen zoude doen.

— Z. M. de Koning van Zweden heeft tot Hoogstdeszelfs gezant bij ons hof benoemd den ridder *Hachenhild*, tot dus verre met die waardigheid bij het Deensche hof bekleed. Genoemde gezant is onlangs te Stokholm uit Koppenhagen teruggekeerd, doch er wordt nog niet gemeld, wanneer hij zich herwaarts zal begeven.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 31sten Julij.

— De studenten der hoogeschool te Bern hebben zich bij rekwest tot het kantonnaal bestuur gewend, verzoekende dat de hoogleeraar *Ludwig Snell*, die wegens deelneming aan de woelingen der uitgeweekenen in hechtenis werd genomen, in vrijheid zou worden gesteld. Het is echter zeer onwaarschijnlijk dat aan dit verzoek zou worden voldaan, daar men vernemt dat in den raad ook over de arrestatie van de hoogleeraren *W. Snel Troxler*, *Siebenpfeiffer en Kasthofer* is beraadslaagd, en dit voorstel echter met eene zeer geringe meerderheid is ter zijde gelegd.

Heden morgen vroeg is een der bataillons Pruisische troepen, dat te Boekenheim en Bornheim was gecantonneerd, naar Mainz opgebroken. Ook heeft een detachement Oostenrijksche artillerie deze stad verlaten.

Bij eene circulaire door het kantonnaal bestuur van Bern aan de districts-schouten gerigt, worden de onlangs tegen de uitgeweekenen genomene maatregelen aldus verdedigd:

» De maatregelen tegen onderscheidene staatkundige vlugtelingen [illegible] geenszins en onbescheidene, en ook de [illegible] zijn [illegible] ten ontegte heeft uitgestrooid, maar alleen [illegible] door Zwitsersche autoriteiten van de strafbare woelingen dezer menschen, die niet alleen strekken om de rust in de [illegible] te verstoren, maar ook om de wetten en de regering door het volk gekozen, omver te werpen. Er zijn bewijzen [illegible] bestuur; die deze verderfelijke plannen, door [illegible] zamenkomsten van uitgeweekenen ontworpen, buiten allen [illegible] maken. Eene strenge handhaving der wetten tegen zoogenaamde vlugtelingen, die de hun verleende bescherming met ondank beloonende, geen ander doel hebben, dan ons Zwitserland tot werktuig en de speelbal hunner verderfelijke ontwerpen te maken, die ons vaderland in gevaarvolle omstandigheden hebben gebragt, en ten hoon van een zoo verlicht tijdperk, de deelgenooten aan hunne zamenspanning onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan openbare overheden, ja zelfs de uitroeping van gehoorzaamheid verschuldigd zijn, en ook de begunstiging welke de regering in deze moeijelijken toestand heeft gevolgd en ook verder standvastig volgen zal."

— Z. M. de Keizer van Rusland heeft van den baron *von Anrep*, luitenant in een der garde-regimenten, die door den Nederlandschen gezant, baron *van Heeckeren* als zoon is aangenomen, vergund, den naam van *Baron van Heeckeren*, te voeren.

— Tot bevordering der numismatische wetenschap, is door de Russische regering een konstenaar, *Mensoff* genaamd, naar Londen gezonden, om zich, bijzonder graveur *Bath*, in de nieuwe wijs van graveren der munten te oefenen.

— Den 31 mei is de Russische stad Tobsa door eenen schrikkelijken brand verwoest; niet minder dan 491 huizen zijn eene prooi der vlammen geworden.

— De Keizer van Rusland heeft bevolen, dat, ter betere belangeling van de in sommige gedeelten van den Caucasus rondzwervende Tartaren, die er bij voortduring eene eer in stellen, de naburigen uit te plunderen, degenen, die zich voortaan aan zoodanige misdrijven zullen schuldig maken, niet meer door den gewonen regter, maar door een krijgsgerigt zullen gevonnisd worden.

Bij een ander handschrijven heeft de Keizer eenige nadere bepalingen gemaakt omtrent de pensioenen voor de poolsche militairen. Daarbij wordt, onder anderen, vastgesteld, dat ook die militairen, welke aan den opstand deel hebben genomen, maar geldelijke ondersteuning zullen kunnen genieten, mits zij daarvan betoonen over hun misdrijf [illegible].

Te Weenen waren den 26sten dezer genoteerd: de Metall. 5 pCt. 103 25/32; Bankaktien 1553 ½ à ¾.

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwsblijdingen.

DUITSCHLAND. — Te *Koningsbergen* is den 5 Junij overleden de Hoogleeraar in de Geneeskunde aan de Universiteit dier stad, Ferdinand Reinhold Dietz, bekend door zijne reizen voor de studie der Grieksche en Arabische Geneeskundige Schrijvers; door zijne uitgave van het boek van Hippocrates, *de Morbo Sacro*, van een gegeven Scholiasten op Hippocrates en Galenus, en nu laatstelijk van eenen nog niet bekenden Griekschen Schrijver (Zie beneden Art. *Nederlanden*). Hij was slechts 32 jaren oud, en men verwachtte van hem volledige kritische uitgaven van Hippocrates, Rufus en Oribasius. Zijn dood is derhalve voor deze tak van Letterkunde en Wetenschap een zeer gevoelig verlies. — Meermalen heeft men in deze tijd vergelijkingen gemaakt tusschen het geldelijk voordeel door beroemde Schrijvers van vroegere dagen uit hunne werken getrokken, met de aanmerkelijke sommen, welke thans de meest gelezen Engelsche en Engelsche Schrijvers van den dag (hetzij dan uitgaven of [illegible] daaruit in de volgende bijzonderheid. De groote [illegible], welke de Engelsche Almanakken in *Duitschland* hebben, had een Boekverkooper te *Berlijn* op het denkbeeld gebragt, om zelf een *Annual*, met Engelsche gravuren, en oorspronkelijke stukken der meest geliefkoosde Engelsche Schrijvers in 't licht te geven. Hij wendde zich te dien einde onder anderen tot Bowring, met een mild aanbod ter dier einde, maar de Engelschman eischte de ongehoorde som van 40 Pruisische daalders voor elke bladzijde druks. Het is te denken, dat de Berlijnsche Boekhandelaar, door dezen bovenmatigen eisch afgeschrikt, de onderneming zal laten varen.

IJSLAND. — De Boekerij van *Reykiavik* heeft van de Regering van *Denemarken* door het schip *la Recherche*, waarop zich ook eene weten-

schappelijke compositie bevindt, een aantal Fransche reisbeschrijvingen ten geschenke ontvangen, alsmede de *Iconographie Grecque et Romaine* van Visconti.

Engeland. — Chateaubriands *Essai sur la littérature Anglaise*, met belangstelling in *Engeland* te gemoet gezien, voldoet daar geenszins aan de verwachting; ook niet van hen, die met de rhetorische zwierigheid en de welluidende klinkklank van dien Schrijver nog al ingenomen zijn. Nergens, misschien meer dan in dit werk toont Chateaubriand, dat hij het gevoelig van elke zaak, van elken persoon, eenigijk beoordeelt naar het verband, waarin die staan tot zijne eigene schriften, staatkundige ingeten, letterkundige theoriën, persoonlijke wederwaardigheden. Hij heeft wel gedaan, van den titel tweeledig te maken, door bij de boven opgegevene woorden te voegen: *et considérations sur le génie des temps, des hommes et des révolutions*, maar hij had het: *Proeve over de Engelsche Letterkunde* niet op den voorgrond moeten stellen; want daarover wordt slechts hier en daar iets gevonden. Aan Koning Jakob I, bij voorbeeld, besteedt hij zeventien bladzijden, om zijne denkbeelden over legitimiteit eens uit te luchten, terwijl Spenser in drie bladzijden wordt afgedaan. Een uitval tegen Luther neemt zeven-en-dertig bladzijden weg, terwijl Chaucer en nog twee zijner tijdgenooten te zamen niet meer dan vijf bladzijden hebben kunnen bekomen; vijf bladzijden zijn ook naar de Walter Scott geschonken, en daarin is nog wel eene vertaling van drie verzen. Bij gelegenheid der vermelding van den val der Stuarts weidt hij in zeven-en-dertig bladzijden uit over de Fransche en Engelsche Revolutien, over Cromwell, over Bonaparte, over Lovelace en — over zijne eigene *Détention à la préfecture de Police*, en Tillotson, Temple, Burnet, Clarendon en Algernon Sydney worden in drie bladzijden afgescheept, terwijl er tien moeten dienen voor de beschrijving van Buckingham, Roscommon, Rochester, Shaftesbury en Butler. Kortom, de betrekking tot iets wat de Schrijver gezegd, gedaan of gedacht heeft, bepaalt de ruimte, welke aan de behandeling van eenig onderwerp wordt toegewijd, en hoe fraai men sommige plaatsen ook weder van dit werk van Chateaubriand vinden moog, de Letterkundige Geschiedenis heeft daarmede geen groote aanwinst gedaan.

België. — De koninklijke Akademie der Wetenschappen en Fraaije Letteren te *Brussel* heeft onder anderen uitgeschreven de volgende prijsvragen, voor het jaar 1837: eene Verhandeling over de Vlaamsche poëzij van haren oorsprong af tot aan het einde der regering van Albert en Isabella; eene Verhandeling over de vraag: Waarin bestond de waardigheid van *Ruwaard* en wanneer heeft men tot die buitengewone betrekking de toevlugt genomen? en voor het jaar 1838: welke zijn, tot aan het einde der regering van Karel V de staat-letterkundige en handels-betrekkingen der *Belgen* geweest met de bewoners van de kusten der Oost-Zee?

Nederlanden. — In de werkplaats van den Heer Royer te *'s Gravenhage*, onlangs benoemd tot directeur van de klasse der Beeldhouwkunst aan de Akademie van Beeldende Kunsten te *Amsterdam*, is thans ten toon gesteld een kolossaal standbeeld, door dien Beeldhouwer vervaardigd, voorstellende de opstanding van Christus. Dit standbeeld, bestemd voor de kapel op het kerkhof der Roomsch-Katholijken der Residentie, wordt als een allerverdienstelijkst kunstwerk ten hoogste geroemd. — Onze bibliographische aanteekeningen van de verloopene maand zijn voor het algemeen van weinig belang. Het Italiaansche werk over de Fransche Revolutie van Lazzaro Papi te *Dovce* uitgegeven in 1830-31 (6 deelen in 8°) is hier te lande weinig bekend. Die het bezitten worden verwittigd dat thans, na den dood des schrijvers (25 Dec. 1834 voorgevallen) ook het eerste gedeelte van hetzelve, loopende van de eerste bijeenroeping der Staten Generaal tot aan den dood van Lodewijk XVI, 't welk vroeger niet was uitgegeven, het licht ziet, althans een gedeelte van het 1ste deel 't welk nog door twee andere deelen moet gevolgd worden. De liefhebbers van botanische prentwerken kunnen zich vergasten of aan eene monographie over de Aloë's en Mesembryanthemum's van den geleerden Vorst von Salm-Reifferscheid-Dyck (Dusseld. Pr. fasc. I 6 thlr. 16 gr.) of aan een pracht-werk over de *maïs: Histoire naturelle, agricole et économique du maïs par* M. Bonafous (Pr. 40 fr.), waarin, om van den natuur- en landhuishoudkundigen inhoud niet te spreken, uit eene Chinesche afbeelding en eene Egyptische Sarkophaag betoogd wordt, dat de maïs lang voor de ontdekking van *Amerika* in *Asië* verbouwd is geworden. Philologen, die ook den 2den [illegible] der volledige uitgave van Villoison's *Anecdota Graeca* in *Haarlem* ontvingen, nu door Prof. Dietrich uitgegeven, kunnen eenen nieuwen Grieksehen geneeskundigen schrijver leeren kennen, door den onlangs overledenen Prof. Dietz (zie boven) uit een enkel Florentijnsch handschrift in 't licht gegeven: Severi, *iatrosophistae de vitsteribus liber*; zij mogen dan tevens hunne scherpzinnigheid beproeven aan de uitlegging van 87 benamingen van chirurgische instrumenten, waarvan zij eene lijst achteraan zullen vinden. Kenners van het Mongoolsch zullen er wel niet vele onder ons zijn; anders kunnen zij zich uit *Petersburg* een Mongoolsch heldendicht laten ontbieden, waarin de daden van Dschingis Khan besloten zijn. Beoefenaars onzer taal kunnen wellicht, om hare verwantschap met de Hoogduitsche, iets uit trekken uit het *Neues jahrbuch der Berlinischen Gesellschaft für deutsche Sprache und Alterthumskunde* (Iste deel). Het ook in deze dagen weder zoo veel besproken vraagstuk omtrent het tweegevecht, vestigt bij den dood van den Heer Foucroux de Campichulles, op nieuw de aandacht op het werk van dien schrijver, in 't verleden jaar uitgekomen, en in velerlei opzigt belangrijk: *Histoire des duels anciens et modernes*. Wat in ons eigen Vaderland het licht ziet, behoeft te dezer plaatse niet dan zeer de aandacht gebragt te worden: bijzonder echter trok onze opmerkzaamheid het dezer dagen uitgekomen boek: *Blikken in de wereldgeschiedenis en hare leiding, door* A. Bram, *V. D. M., uit het Hoogduitsch vertaald door* W. Laatsman, *Predikant te Rheede*. Ook hij, die evenmin als de Eerwaarde Vertaler, alles, ja die zelfs maar een klein gedeelte van hetgeen hier geschreven staat, voor zijne rekening zou willen nemen, zal hier veel stof tot nadenken, onderzoek en betrachting vinden.

DUITSCHE TOLVERBOND.

In het laatstelijk door den hoogleeraar Wittewaal uitgegeven werk, getiteld: *Bijdragen tot de Staatshuishoudkunde en Statistiek*, treft men een uitvoerig betoog aan *over de voordeelen, welke men zich van het Groote Duitsche Tolverbond, in de tot dat verbond toegetreden Staten, belooft.* In dit stuk worden verschillende bijzonderheden nopens het gesloten Verbond aangetroffen, waaruit wij het navolgende ontleenen:

Tot het Verbond behooren verschillende Staten, te zamen eene bevolking van ten minste 24,500,000 zielen uitmakende. De ingesloten vlakte grenst: Zuidelijk en Zuidwestelijk aan Zwitserland en de Oostenrijksche Staten; Oostelijk aan de Oostenrijksche Staten en aan Polen; Noordelijk aan Rusland, aan de Oostzee, aan Hannover en Brunswijk, en Westelijk aan de Nederlanden en aan Frankrijk. De grondslagen van het Handels-Verbond zijn: 1°. Vrijheid van handel tusschen de deelnemende Staten; 2°. daarstelling van een algemeen tolstelsel; 3°. verdeeling der zuivere inkomsten naar gelang der bevolking. Veranderingen in de tolwetgeving, met insluiting van het tarief, gelijk ook vermeerderingen en uitzonderingen, kunnen niet dan met algemeene toestemming worden daargesteld. Iedere Staat benoemt, voor zoo verre zijn gebied zich uitstrekt, de noodige ambtenaren en bedienden, doch ieder der verbonden Staten heeft het regt, om bij de tol-besturen der andere Verbonds-Staten ambtenaren te zenden, ten einde van alle voorkomende zaken kennis te nemen. Onder de meer algemeene of meer bijzondere bepalingen, bij het verdrag vastgesteld, verdienen voornamelijk te worden genoemd: 1°. dat men in alle vereenigde Staten een gelijk munt-, maat- en gewigtstelsel zal trachten in te voeren; 2°. dat men door middel van handels-verdragen met andere Staten, den binnenlandschen handel zoo veel mogelijk zal trachten te bevorderen en uit te breiden. Bij het eerstgenoemd punt heeft men het beginsel aangenomen van handelsvrijheid door het gezamenlijk binnenlandsch grondgebied, en handelsbeperking naar buiten, ten einde de buitenlandsche mededinging binnen de Verbondslanden eenigzins af te weren. Het tarief schijnt intusschen over het algemeen, meer gematigd te zijn dan dat van Frankrijk en Groot-Brittannie. De vastgestelde beschermende regten houdt men niet voor zoo hoog, dat dezelve, gelijk in andere landen, met een verbod zouden gelijk staan. Bij het tarief heeft men de geheele vrijheid van uitvoer als regel aangenomen, en van dien regel slechts zeldzaam eene uitzondering gemaakt. De koloniale waren, voor zoo verre dezelve voorwerpen van dagelijksche consumtie zijn, gelijk ook vele voorwerpen van zogenaamde weelde, zijn uit een financieel oogpunt belast. Het ontbreekt in het vereenigd gebied niet aan de ruwe stoffe, noch aan de noodige bekwaamheid, ter daarstelling van die soort van goederen. Duitschland leverde steeds aan Groot-Brittannie, Frankrijk en België eene aanzienlijke hoeveelheid van de in die landen benoodigde ruwe wolle. De waarde der Duitsche wol-producten werd in 1828 op omtrent 64000,000 gulden geschat.

De helft voor de productie rekende men voor eigen gebruik, de andere helft werd gedeeltelijk naar Engeland (ongeveer 23,000,000 ponden, ter waarde van meer dan 21,000,000 guldens), gedeeltelijk naar Frankrijk en de Nederlanden, en ook, ofschoon in mindere hoeveelheid, naar Rusland, Polen en Zwitzerland verzonden. Anderen berekenen de jaarlijksche wol-productie van 30,000,000 schapen, op 75,000,000 ponden, en de waarde op *f* 78,000,000. Wanneer men den gezamenlijken uitvoer van Duitschland na aftrek van den invoer, op ten minste 22,000,000 ponden berekent, dan stelt men het als zeker, dat de Vereinslanden niet minder dan 10 à 12,000,000 daartoe hebben bijgedragen. Het blijkt uit dit stuk verder, dat de vreemde kooplieden met de geringe Duitsche lakens minder in concurrentie konden komen, omdat deze 15 tot 20 percent goedkooper konden worden gemaakt dan in Groot-Britannie; dat de Pruissische en Duitsche fabrijkanten de Britsche en Fransche Nijverheid, ten aanzien der gewone lakens, overtreffen; dat vooral in de grove lakens in den Levant, de Saksische fabrijkanten, niet zonder gelukkig gevolg, op de Amerikaansche markten met de Engelsche en Fransche industrie wedijveren; dat de invoer van Britsche wollen goederen in Duitschland ook allengskens afnam, voornamelijk sedert 1826, doch over het algemeen nog altijd zeer aanzienlijk bleef; dat, in 1826, dit nog de waarde van *f* 964,306; of omstreeks 11½ millioen guldens, bedroeg; dat men het verbruik van vermengde en onvermengde wollen waren van alle soort, in het geheele Vereinsgebied, op de waarde van ten minste 80 of 90,000,000 kan berekenen; dat, door de begunstiging van de wolfabrijken, de bedoeling van het Vereinstarief tweeledig is: 1°. om de vreemde meer of min geringe soorten van wollen goederen, en in het bijzonder de vreemde lakens, tegen welke, volgens het bovengezegde, geene bescherming noodig schijnt, geheel te verdringen; en 2°. om den invoer der fijne wollen stoffen te beperken, zonder de mededinging van vreemde nijverheid uit te sluiten, en zonder aan de hoogere industrie eene weldadige aansporing tot eene meerdere volkspreid te ontnemen, welke aansporing de Duitsche fabrijkanten, vooral ten aanzien der fijne en ligte stoffen voor vrouwenkleeding, nog niet kunnen ontberen; en dat op deze wijze men het eindelijk zoo ver hoopt te zullen brengen, dat de geheele hoeveelheid ruwe wolle, welke uit de Vereinsstaten wordt uitgevoerd, door de industrie van het Verein zal worden bewerkt. Wegens de katoenfabrijken wordt aangevoerd, dat in Duitschland, even als in andere landen, het gebruik der katoenen-waren is toegenomen; dat, voor binnenlandsche consumtie het Verein wel 52,500,000 ponden aan katoen zal verderen; dat jaarlijks in de Vereins-landen 24 à 25,000,000 Engelsche ponden, worden ingevoerd, of 225,000 centenaars van 50 kilogr., ter waarde van ongeveer *f* 20,000,000; dat aan katoenen garen de waarde voor *f* 33 à 34,000,000, gerekend tegen 250 tot 260 guld. de centenaar; dat men de consumptie aan katoen schat op: katoenen garens, 225,000 centenaars, katoenen stoffen 130,000 ctn.; ruw katoen 130,000 ctn.; te zamen 485,000 centenaars, zoo dat men, in aanmerking van den afval bij het spinnen, dit 10 à 11 percent bedraagt, de consumtie wel o

525,000 centenaars stellen mag; dat wanneer nu die 525,000 centenaars ruw katoen buiten het Verein bewerkt werden, en wanneer dan voor de vreemde industrie nog een tamelijk wijd veld tot het invoeren van meer fijne stoffen en mode-artikelen, hetwelk men op $\frac{1}{3}$ of $\frac{1}{4}$ van de gezamenlijke behoefte stelt, werd overgelaten, dan gelooft men, dat ten minste 500,000 personen, in een arbeids-product van 28 à 30,000,000 guldens, gedeeltelijk onmiddelijk, gedeeltelijk middellijk, hun onderhoud zullen vinden; dat het Vereins-tarief de ruwe stof van alle belasting vrijlaat en door een inkomend regt van 50 thlr. of 89 guldens van het centenaar katoenen waren, aan deze productie eene betrekkelijk grootere aanmoediging, dan aan eenigen anderen tak van nijverheid, geeft; dat de gezamenlijke productie der katoen-bewerking in Pruissen, in 1827, op eene waarde van 23,500,000 thlr. geschat, in de jaren 1829—1831, gemiddeld, tot op ruim 29,500,000 thlr. geklommen is, en 20,000 personen in werking houdt; dat de garen-verwerij eenen hoogen trap bereikt heeft; dat in Saksen witte, gladde, gekeperde waren door 12,000 weefstoelen geleverd worden; dat de bontwerkerij aan 8 à 9000 weefstoelen werk geeft; dat het getal der kousen-weefstoelen aldaar 14,000 bedraagt; dat men in de Vereins-landen in de spinnerijen niet zoo verre gevorderd is als in de weverijen; dat er echter machine-spinnerijen zijn; dat het grootste getal dergelve in Saksen gevonden wordt; dat men 85 van deze soort aldaar vindt; dat in de fijne katoenen garens de Duitschers door de Britten worden overtroffen; dat de geheel fijne soorten, tot hiertoe, in Duitschland nog in het geheel niet geleverd worden; en dat door de verleend wordende bescherming men hoopt en bestelt de Britsche fabrijkaten over eenigen tijd geheel te zullen kunnen ontberen niet alleen, maar zelfs met de katoenen-stoffen, en zoo al niet met alle katoenen garens, dan toch met uitzondering van de allerfijnste, op alle vreemde markten met die van Groot-Brittannie zullen kunnen mededingen.

Ten gevolge van de inkomende regten, welke bijna in alle landen op het vreemde linnen gelegd zijn, is de belangrijke uitvoer der linnenstoffen genoegzaam geheel gestremd. De waarde van alle linnen goederen, het garen hieronder gerekend, welke thans uit de Vereins-landen verzonden worden, zal niet veel meer bedragen dan het vierde gedeelte van de waarde van den invoer aan ruw katoen, garen en katoenen stoffen.

De productie der Duitsche zijden-manufacturen is, in vergelijking met die van Frankrijk en Groot-Brittannie, zeer gering. Het verbruik van alle Vereins-staten aan zijden stoffen van alle soort, wordt, voor het minste, op 12,000 centenaars geschat. De geheele aanvoer wordt op 7500 centenaars geschat, welke meest vreemde stoffen zijn. De belasting van 110 Thaler per centenaar op den invoer der vreemde zijden stoffen zal, zoo men vertrouwt, de Fransche kostbare stoffen niet van de Duitsche markten afweren, en echter de inlandsche voortbrengselen genoegzaam begunstigen.

Ten aanzien van leder en leder-fabrijkaten behoeft Duitschland de hulp der vreemde nijverheid niet. Eene bloeijende veeteelt levert genoegzaam binnenlandsche ruwe stof.

Wegens de metaal-fabrijken wordt aangemerkt, dat voor deze soort van arbeid brandstof een voornaam vereischte is; dat Duitschland rijk is in hout, en in sommige districten ook in het bezit van steenkolenmijnen; dat men hierdoor de hoop koestert, dat de uitbreiding der inlandsche productie den Britschen invoer zal verdringen; en dat de vrije invoer van ruw ijzer, en de matige belasting op gesmeed ijzer, ruw koper, tin, enz. geheel in het belang van deze soort van industrie is.

Als slotsom van deze en andere mededeelingen, omtrent den invloed van het Duitsche Tolverbond op het Fabrijkwezen, wordt gezegd:

» Uit alle de gezegde bepalingen verwacht men in de Vereinsch-Staten de gelukkigste gevolgen, en dat men binnen korten tijd geene berigten meer zal lezen, welke verhalen, dat van 135,000 centenaars, van verschillende soorten van goederen, welke op een enkele Francforter-mis ter markt kwamen, Engeland $\frac{1}{4}$, Frankrijk $\frac{3}{10}$, Zwitserland $\frac{1}{8}$, de Nederlanden, Oostenrijk en Saxen ieder $\frac{1}{10}$ en het geheele overige Duitschland, Pruissen daaronder begrepen, $\frac{1}{4}$ leverde.

De prijzen der binnenlandsche voortbrengselen zullen, door de beschermende regten op de vreemde waren gelegd, wel eenigzins hooger worden, doch men gelooft, dat dezelve niet tot monopolie-prijzen zullen kunnen rijzen, omdat door het wegvallen der binnenlandsche tollen eene nieuwe concurentie ontstaat, die groot genoeg is, om alle winzuchtige afspraken, welke de producenten onderling zoude willen maken, op een markgebied van 25,000,000 menschen te doen wegvallen. Zoo gelooft men ook niet, dat de belasting der vreemde waren eene premie voor de middenmatigheid zal zijn, omdat de bedoeling niet is het daarstellen van geheel nieuwe, te voren aldaar niet bekende takken van nijverheid, maar om reeds aanwezige takken van volksvlijt verder uit te breiden.

Voor eene verhooging der productie-kasten is men mede niet bevreesd. Dit kan alleen plaats hebben: 1°. Bij eene grootere navraag naar Kapitalen, waardoor de renten hooger worden. 2°. Bij eene meerdere navraag naar Arbeidslieden, en een daardoor verhoogd arbeidsloon. 3°. Wanneer de prijzen der ruwe stoffen rijzen.

» Men gelooft dat de navraag naar Kapitalen wel zal toenemen, doch niet dat de interest daardoor zal verhoogen. Men verklaart zich dit op de volgende wijze. De Kapitalen zijn sedert 1815 in Duitschland aanzienlijk toegenomen. Door de mededinging der vreemde industrie, konden niet alle gewonnen Kapitalen ter bevordering der Inlandsche nijverheid worden aangewend, waardoor een groot gedeelte in publieke fondsen is gelegd geworden. De Vereinsch-Staten hebben schuldbrieven, doch slechts weinige van dezer zijn in vreemde handen; althans is die som eene kleinigheid, tegen de groote sommen, welke Kapitalisten van het Vereinsch-gebied in Oostenrijksche, Fransche, Russische, Engelsche, Napolitaansche, Deensche Effecten, en zelfs in de Spaansche papieren, hebben belegd. Bij die Kapitalen welke in buitenlandsche fondsen als eene vaste geldbelegging geplaatst zijn, komen nog die, welke de Handel in vreemde effecten, en een verderfelijk beurspel in de groote steden van Duitschland op eene verkeerde wijze in omloop houdt. Indien men nu nieuwe geschikte gelegenheden aanbiedt, ter uitbreiding der vaderlandsche nijverheid, dan verwacht men, dat menig Kapitaal de onreine kanalen van het beurspel verlaten, en het veld der productie vruchtbaar zal maken, en dat nog veel grootere sommen door de vreemde landen zullen worden gelegerd, aan welke men derzelver papieren zal terug zenden, om met de ontvangene waarde de industriele onafhankelijkheid daar te stellen.

» De navraag naar arbeidslieden zal de klagten wegens gebrek aan werk doen ophouden, en indien het mogt gebeuren, dat het arbeidsloon daardoor eene matige verhooging onderging, dan zou dit voor de arbeidende klasse eene weldaad zijn, welke de nadeelen van eene daardoor ontstaande verhooging van productie-kosten verre zou overwegen.

» De ruwe stoffen, welke bij de uitbreiding der fabrijk-nijverheid zullen verlangd worden, zullen geene verhooging in prijs ondergaan. Gedeeltelijk heeft men in het Vereins-gebied de ruwe stoffen en hulpstoffen in zoodanigen overvloed, dat dezelve artikelen van uitvoer zijn, en voor zoo verre zij producten zijn van een vreemd klimaat, begrijpt men, dezelve even zoo goed van de plaatsen der productie te kunnen bekomen, als die landen dit doen kunnen, die dezelve thans bewerkt aan de Vereins-staten toezenden.

» Het wegvallen der binnenlandsche tollen zal op de prijzen der inlandsche ruwe stoffen voordeelig werken. Tollen, die onbeduidend schenen, doch die op artikelen van geringe waarde gelegd waren, bedroegen dikwerf 5, 10 en meer pCt. van de waarde. Moesten de goederen van eenen grooten afstand komen, dan moesten dezelve dikwijls verscheidene tollinien aandoen, en niet alleen uitgaande en inkomende regten, maar ook nog die op den doorvoer van twee, drie of meerdere Staten voldoen. Door dit wegvallen der binnenlandsche tollen, moeten de productie-kosten voor de fabrijk-nijverheid verminderen, terwijl de winsten voor de producten der ruwe stoffen niet zullen afnemen."

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (2 *Augustus*) waren genoteerd: Werkel. Schuld 2½ pCt. 55⅝; dito 5 pCt. 102; Kansbilletten 24 1/16; Armort.-Sijndik. 4½ pCt. 97⅞; Ardoins 85 ⅝, 36½, ⅜, 36½; Ditgest. 12⅛, 13; Pass. 11 11/16; Braz. 87⅝; Columb. 21⅜; Peruan. 16; Enk. bl. Gr. 24.

Publieke Aanbesteding.

HENDRIK ANTONY BIJVOET, openbaar Notaris, residerende te 's Hertogenbosch, Hoofdplaats der Provincie Noord-Brabant, zal voor dezelfs Principaal, op Donderdag den 18 Augustus 1836, des voormiddags ten tien uure, ten huize van den Heer B. DEN OUDEN te Haaren, Kanton Oisterwijk, in het openbaar bij Inschrijving en Opbod Aanbesteden:

Het daarstellen van een GROOT en UITGESTREKT GEBOUW, in de Gemeente Haaren voornoemd, met de Leverantie van alle de daartoe benoodigde Materialen.

Het Bestek, volgens hetwelk de bovengemelde Aanbesteding zal plaats hebben, zal ter lezing liggen: te Haaren bij den Heer *H. den Ouden* en bij *C. Conwenberg* aan den Steenweg; te Tilburg bij *A. Donders* in *de Gouden Leeuw* en bij de Wed. *van Rovert* in *den Engel*; te 's Hertogenbosch in het *Nederlands Koffijhuis* bij *Jansen*, in het *Stads Koffijhuis* bij *Reggers* en in het *Brabandsch Koffijhuis* bij *Cordang*; te Breda in *de Kroon* bij *van Alphen*, in *de Stad Diest* en in *de Zwaan* bij *Beekmans*; te Kloosterd in *de Stads Herberg* bij *Schaatenkamp*; te Raamsdonk bij *P. Verhamme* aan den Steenweg; te Dordrecht in *de Zwaan*; te Heusden in *de Drie Sneeken*; te Gorinchem in *den Rhijnsteen* bij *van Alphen* en in *de Beurs* bij *Lobregt*; te Utrecht bij de Wed. *Bodier* en bij *Smits* in *den Engel*; te Rotterdam in *de Romein*; te 's Gravenhage bij *Oosterhout* in *de Kroon*; te Leiden bij *J. B. van Doremale* aan de Koornbeurs; te Geertruidenberg in het Koffijhuis bij *Tindal*; te Nijmegen bij *Holterman* in *de Rotterdamsche Wagen*; te Thiel bij *van Dam* in *de Gouden Leeuw* en te Utrecht bij *L. Vermeulen* op het Vreeburg.

Nadere informatien zijn te bekomen te Oisterwijk bij den Architect H. ESSENS, welke gedurende acht dagen voor de Aanbesteding *op de plaats* aanwijzing zal doen en inlichtingen zal geven, Zon- en Feestdagen uitgezonderd. De Tekeningen zullen mede op de plaats ter inzage liggen.

Zeg het voort.

UIT DE HAND TE KOOP:

Een extra ordinair schoon, geangliseerd HIJ-PAARD, oud vijf jaren, bijzonder geschikt voor den dienst van een Hoofd-Officier. Adres bij de Uitgevers dezer Courant.

*** De Ondergetekende reeds genoegzaam bekend als de eenigste bezitter van het echt geheim tot geheele en volkomene uitroeijing der WANDLUIZEN, zonder eene onaangename locht te verspreiden, en zonder hiertoe vergif te besigen, maakt het geëerd Publiek bekend, dat hij alhier is aangekomen en eenige dagen zal doen verblijven, in de herberg *de Moorsman*. Hij is voorzien van de beste getuigschriften van H. Regenten van het Diaconie- en Kinderhuis te * * *, die zeggen hunne geheimhouding en prompte bediening.

H. MORHANGE.

STOOM-JAGT

PRINSES MARIANNE.

van *MIDDELBURG* naar *ROTTERDAM*,

Augustus 1836.

Van *Middelburg*.				Van *Rotterdam*.			
Zondag	den 7,	's morg.	7 uur.	Zaterdag	den 6,	's morg.	10½ uur.
Dinsdag	» 9,	»	9 »	Maandag	» 8,	's midd.	12 »
Vrijdag	» 12,	»	11½ »	Woensdag	» 10,	's morg.	3 »

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.